

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. רוניא זבן ארעא אמיצרא דרבינא סבר רבינא לסלוקי משום דינא דבר מצרא ...
ארבעה לצלא ארבעה לצלא.....1
- ב. כותל הצר שנפל מחייבין אותו לבנותו עד ארבע אמות.....2
- ג. בחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן.....3
- ד. מד' אמות ולמעלן אין מחייבין אותו סמך לו כותל אחר אף על פי שלא נתן עליו את התקרה מגלגלין עליו את הכל.....4
- ה. בחזקת שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן.....5
- ו. הקובע זמן לחבירו ואמר לו פרעתיך בתוך זמני אינו נאמן.....5
- ז. והלכתא כר"ל ואפילו מיתמי.....6
- ח. הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה.....6
- ט. תבעו לאחר זמן ואמר לו פרעתיך בתוך זמני מהו מי אמרינן במקום חזקה אמרינן
מה לי לשקר.....7

דף ה.

א. רוניא זבן ארעא אמיצרא דרבינא סבר רבינא לסלוקי משום דינא דבר מצרא ... ארבעה לצלא ארבעה לצלא

כבר התבאר במסכת ב"ק דף קיד: שמי שחלקת אדמתו גובלת עם חלקת אדמה אחרת העומדת למכירה, יש לו זכות קדימה לקניית אותה חלקת אדמה¹, ונקרא בלשון חכמינו "בר מצרא", לפיכך המוכר שדה לאחר²,

¹ וביאר הסמ"ע טעם דין מצרנות, מדכתב רחמנא ועשית הישר והטוב למדנו שחפץ הש"י שיעשו בני אדם זה עם זה לפני משורת הדין, כגון זה דאף שקדם הלוקח וקנה שדה זו, כיון שאפשר לו לקנות במקום אחר, ולבעלי השדות שסביב אותה שדה הנמכר יש מיבותא וניחותא בקנייתם לנפשם כדי שיהיו שדותיהן סמוכות זו לזו, מ"ה תקנו חז"ל שיכולים אחד מבעלי השדות הסמוכים לסלק הלוקח, והן נקראים מצרנים מטעם שעומדים בשדותיהם על מיצר שדה זו הנמכר, ע"כ, ובתשו' מיימוני (ספר קנין סימן טז) כתב שדינא דבר מצרא קרוב למצות עשה, ואסור להערים בה. ועיין מגיד משנה הלכות שכנים פרק יד הלכה ה, ועיין פתחי חושן חלק ז פרק יא הערה א.

² שו"ע ונו"ב קעה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ובעל השדה שבצד השדה הנמכר רוצה לקנותו, תיקנו חז"ל שיכול בן המיצר לסלק ללוקח הדמים שנתן וליקח השדה.

יש אומרים³ שאם הלוקח דחוק לקרקע או לבית, או שהוא עני וצריך לפרנסה, והמצרן יש לו בית ואינו צריך אלא להרוחה, אינו יכול לסלק את הלוקח⁴.

ב. כותל חצר שנפל מחייבין אותו לבנותו עד ארבע אמות

כבר התבאר לעיל דף ב: ששיעור⁵ גובה המחיצה בחצר השותפין במקום היזק ראייה הוא ד' אמות⁶, ואין האחד יכול לכופ את חברו להגביה יותר מד' אמות, ואפילו היה כבר כותל גבוה ונפל, ויש אומרים⁷ שגם אם רוצה האחד להגביה על חשבוננו יכול השני לעכב שלא יגביה יותר מד' אמות⁸.

³ רמ"א סימן קעה סעיף מט והביא שיש חולקין, והכריע הרמ"א כסברא ראשונה, וסיים דדוקא כשהלוקח הוא מן העיר ולא יוכל למצוא בית אחר, אבל בלא"ה המצרן קודם לכו"ע.

⁴ כתב הסמ"ע (ס"ק פט) בשם תרה"ד (סימן שם) שיש לומר דאף הג"מ החולק על הא"ז, היינו דוקא כשיש ללוקח בית דירה או שדה, ובא לקנות משום דדחיקא ליה שעתא ורוצה להתפרנס, כהיא דרוניא משום שאין אנו בקיאיין באומדן דדחיקא ליה שעתא, אבל כשאין לו כלל בית לכו"ע אין המצרן מסלקו, וכן אם ידוע שיכול הלוקח לקנות במקום אחר, אף על פי שהוא צר וקטן וזה מרווח יותר המצרן מסלקו, ועי' בפת"ש (ס"ק כא), ועי' ד"ג (כלל ס סימן ד). ובכנה"ג (הגהב"י אות קעד) כתב בשם שו"ת בנימין זאב דה"ה להפך כשהמצרן עני והשוכר יכול לקנות במקום אחר, אף על פי שמדינא דב"מ אינו יכול לעכב עליו (לדעת הפוסקים שאין דינא דב"מ בשכירות), מדין עני יכול לעכב עליו, ותמה הכנה"ג דבשלמא כשאנו באים לבטל דין מצרנות שאינו אלא מפני הישר והטוב מפני לוקח שקונה מדאורייתא, שפיר יש לומר דמבטלינן תקנת חכמים משום עניות, אבל מהיכי תיתי לדחות קונה או שוכר שזוכה מדאורייתא מטעם עניות, עיין שם. עוד כתב בשם הראנ"ח שאפילו הלוקח הוא גם מצרן וקונה בית לעצמו, והמצרן קדם וקנה להרווחה אין מוציאין מידו, ועוד כתב בשמו שאם קונה בית עבור קרוביו שישכנו סמוך לו ולמעט בהוצאות, לא מיקרי קונה להרווחה, עיין שם, ועי' משפ"ש (סעיף נג). בכסף הקדשים מצדד לומר שאם המצרן אינו צריך לבית אלא מפני שגורם קלקול לביתו, והלוקח רוצה לתקן הקלקול, אין למצרן לדחותו, עיין שם.

⁵ שו"ע ונו"ב קנז י

⁶ ובמקום שאין היזק ראייה א"צ אפילו ד"א, אלא בהיכר שלא יעברו מזה לזה, ולא מצאתי שיעור לזה, ואפשר ששיעורו בעשרה מפרחים כדי שיהא נתפס כגנב, כמו גבי גינה. פתחי חושן חלק ז פרק ד הערה מה

⁷ שו"ע ונו"ב שם ט (אא"כ מנהג המדינה לבנות גבוה יותר ולא לעכב), שיכול לומר כיון שחצי המקום שלי אני רוצה להשתמש בו, ובדיעה שניה כתב שאין חבירו מעכב עליו, (ובשו"ע (סימן קנד סעיף כו) כתב שאינו יכול לעכב מפני טענת האפלה, ופירש הסמ"ע דאירי כשרוצה לבנות על חצי החלק שלו, ולכו"ע אינו מעכב מטעם השתמשות, וקמ"ל שגם מפני טענת האפלה אינו מעכב, וכ"כ הרמ"א (סימן קנז שם), ועי' קצה"ח (שם סק"י), חזו"א (ב"ב סימן א סק"ד).

⁸ וסיים השו"ע לדיעה שניה שרשאי להגביה ומשלם לחבירו מה שנפחת כתלו מפני כבודו, ובסימן קסד (סעיף ח) כתב המחבר לדיעה ראשונה שיכול כל אחד לבנות ולהגביה ולהכביד כמו שירצה ובלבד שלא יגביה כל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ג. בחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן

כותל הצר⁹ שבין ב' השותפין שטען האחד שהוא בנאו לבדו וחבירו אומר שסייעו בבנין, הרי זה בחזקת שסייעו, דמסתמא הואיל והיה יכול לכופ את חבירו שיבנה עמו ומשפט זה גלוי לכל, לא בנאו זה, אלא שתבע לזה ליתן חלקו ולא בנאו משלו לבדו.

ואפילו אם ידוע שאחד בנאו לבדו ושואל מחבירו שיפרע לו חלקו וזה טוען שפרעו נאמן בשבועת היסת, ואפילו טוען שפרעו קודם שגמר בנין הכותל נאמן, ואין כאן חזקה שאין אדם פורע תוך זמנו שבכל שורה ושורה זמנו הוא, ולא דוקא בכל גמר שורה אלא הוא הדין קודם גמר השורה חייב לתת חלקו לאותה שורה וכן בכולן¹⁰.

ואפילו יש עדים שתבע חבירו שסייענו בבנין ולא רצה, נאמן לומר נתתי אח"כ, עד שיביא עדים שהיה עמהם מיום שהחל זה בבנין כותל זה ויודעים אנו שלא פרעו, או שיעידו עדים שהעמידו בבי"ד שסייענו בבנין וצוהו בבי"ד שסייעו וסרב מלעשות ציווי בבי"ד. אבל אי סרב בעדים ולא עמד בדין יכול לומר שוב נמלכתי ופרעתי¹¹.

כך שיתקלקל הבנין לפי ראות עיני הבקיאים בבנין ובטור הביא דעת היש אומרים שאם רצה האחד להגביה יותר מד"א שהרשות בידו, שיד שניהם שוה בו, ובשם הרא"ש כתב שחבירו מעכב עליו לומר חצי מקום הכותל שלי ואיני רוצה שתמעט האויר שלי, וכתב הב"ח שלדעיה ראשונה יכול האחד להגביה על כל אורך ורוחב הכותל, שיד שניהם שוה בכל הכותל, ובכל מקום שרוצה להשתמש ה"ז כמשתמש בשלו, כדין חצר שאין בו דין חלוקה ואין חלקו של אחד מהם ניכר, והרא"ש שחולק ס"ל דחצי רוחב הכותל שהוא לצד חצירו הוא שלו ואין לחבירו רשות להשתמש שם כלל, דהוי כמכיר חלקו, וכתב הקצה"ח (סק"ה) דודאי גם הרא"ש ס"ל דשותף יש לו מחצית בכל הכותל, אלא דס"ל להרא"ש דכיון שחצי המקום הוא שלו שלא בשותפות, ויש לו שם מתהום ארעא עד רום רקיעא, יכול לעכב מלהגביה על אויר מקומו, ועוד שגם הוא רוצה להשתמש על שלו, ואף אם יתן לו רשות להשתמש על הכותל שמגביה ה"ז בכלל שונא מתנות, מיהו בזה כתב הקצה"ח שמדברי הטור (סימן קעא) משמע דבכה"ג אינו בכלל שונא מתנות, כיון שנותן לו לטובתו (עי' פרק ו), אלא שהטעם הראשון מסתבר (לענ"ד צ"ע דבלאו טעמא דשונא מתנות יכול לומר איני רוצה להשתמש בכותל אלא בגובה ד"א ולא לעלות בסולם ולהשתמש).

⁹ שו"ע ונו"כ קנז ח

¹⁰ ופירוש, לא מיבעיא כשכבר התחיל הבנין דנאמן מטעם דכל שפא ושפא זימניה הוא, אלא אפילו אם טוען אחר גמר הבנין שפרע קודם התחלת הבנין, ג"כ נאמן מטעם מינו דאי בעי אמר פרעתיך כל שפא ושפא. סמ"ע סקב"א ועיין ש"ך שם יא שאפילו לית ליה מינו נאמן

¹¹ ש"ך יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ד. מד' אמות ולמעלן אין מחייבין אותו סמך לו כותל אחר אף על פי שלא נתן עליו את התקרה מגלגלין עליו את הכל

הגביה¹² האחד על השבנונו יותר מד' אמות, ובנה השני בחצירו באופן שניכר שעומד להשתמש גם בגובה זה, מחייבים אותו לתת חלקו גם בהגבהה. ומיד כשגילה דעתו דניחא ליה מתחייב לשלם¹³.

כיצד, בנה האחד הכותל שביניהם והגביהו עד עשר אמות, ובא חבירו ובנה כותל אחר כנגדו או בצידו והגביה אותו כותל האחר שש אמות, הרי ניכר שרוצה לעשות חדר או אכסדרה בין שני הכותלים¹⁴, ונמצא שנהנה בתוספת שהוסיף חבירו יתר על הארבע אמות עד שתי אמות יותר, אז מחייבין אותו לסייעו גם כן בתוספת כפי שבנה כנגדו באורך וברוחב¹⁵ עד שני אמות¹⁶.

ואם יש הוכחה שרוצה להוסיף עוד בכותלו, כגון שחפר בראשו מקום לראשי קורות, או שהניח קורה ארוכה בראש הכותל שדרך ליתן עליה ראשי הקורות, הרי גילה דעתו שרוצה לבנות עד כל גובה הכותל המבדיל, אז מגלגלין עליו הכל ומחייבין אותו לתת חלקו לכל השש אמות כולם שהוסיף חבירו על הארבע אמות, אף על פי שעדיין לא בנה כנגד כל הכותל, שהרי גלה דעתו שהוא רוצה בכל הגובה הזה.

כן הדין בארכו אם הניח אבן נכנס ואבן יוצא כדרך שעושין בבנין כשרוצין להוסיף עליו, חייב בכל התוספות שהוסיף חבירו, באורך אך אינו חייב בגובה¹⁷, והוא הדין אם היה לו כותל כבר ובנה בו דבר שניכר שחפץ במה שעשה חבירו, [וכן] אם נהנה בבניינו אף על פי שלא עשה שום היכר דניחא ליה חייב ליתן לו לפי שנהנה.

¹² שו"ע ונו"כ שם י

¹³ סמ"ע שם לד

¹⁴ כל הסעיף מיירי שניכר שרוצה לעשות תקרה ולסמכה על כותל חבירו, דאז הוי כגילוי דעת שרוצה לזכות בחצי כותל דבלא זה אסור להשתמש, אבל אם אין ניכר שרוצה לסמוך תקרה אינו צריך לשלם רק כפי מה שנהנה, דהיינו אם לא סמך נגדו רק כותל עצים אין צריך לשלם רק דמי עצים, וכן הדין בסומך כותלי ביתו להכותל של בית חבירו, וזה שסיים הרמ"א וכן אם נהנה בבניינו וכו'. נתיב"מ כה

¹⁵ שהרי נראה ממעשיו שרוצה באותן השתי אמות, אף על פי שעדיין לא נתן התקרה בכותלו לכותל החולקת בין שניהם, אבל אין מחייבין אותו יותר ממה שבנה כנגדו.

¹⁶ היינו דוקא כשיעור אורך הכותל שבנה כנגדו ולא יותר, דאם הכותל המפסקת ביניהן ארכו עשרים אמה וכותל שבנה כנגדו אין ארכו אלא י' אמות בגובה שש אמות, אינו מחויב ליתן חלק תוספות השני הכ' אמה, כי אם עד עשר אמות, וכן מפורש בטור. סמ"ע שם כד

¹⁷ סמ"ע שם כז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ה. בחזקת שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן

ואם זה¹⁸ שבנה הכותל גבוה בא לתבוע להכירו שיפרע חלקו בהוצאות שאר הגובה שהוסיף על ארבע אמות מפני שסמך לו בצדו או כנגדו, ואמר נתתי, אינו נאמן¹⁹, אלא הכירו נשבע בנקיטת חפץ שלא נתן לו²⁰, ונוטל ממנו, אא"כ הביא ראיה שנתן לו. אולם אם קבע לו בנין קבוע, נאמן שנתן לו חלקו.

ו. הקובע זמן לחבירו ואמר לו פרעתיד בתוך זמני אינו

נאמן

הקובע זמן²¹ לפרעון הלואה ותבעו תוך הזמן²² והלוה טוען פרעתי אינו נאמן, דחזקה אין אדם פורע תוך זמנו²³, וגובה אפילו מיתומים קטנים שמת אביהם תוך הזמן.

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם יא

¹⁹ המעב, משום דדין זה אינו פשוט שיתחייב ליתן חלקו בתוספות בשביל שסמך כותלו נגדו, ואמרינן דמשקר, משא"כ בגובה ד' אמות התחתונים שחייבו פשוט, משום הכי מהימנינן ליה. סמ"ע כט

²⁰ הטור [סעיף כ"ט] חולק וס"ל שנוטל בלא שבועה, דמפי הוי כאן בחזקת שלא נתן מחזקה דתוך זמנו.

²¹ שו"ע ונו"כ עה א

²² כתב הסמ"ע בשם המרדכי דהיינו דוקא כשתובע טוען ברי אבל לא כשתובע שמא, והש"ך סק"א כתב שבמרדכי מספקא ליה, וגם בד"מ העתיק דברי המרדכי בלשון אפשר, ולכן כתב הש"ך שלענין דינא אפילו כשהיורשים התובעים טוענים שמא לא פרעת, אמרינן חזקה אין אדם פורע תוך זמנו ואין הלוה נאמן לומר פרעתי. ובקצה"ח סק"א כתב דלגבי יורשים דברי הש"ך נכונים, דודאי טוענים ליורשים כל מה שאביהם היה יכול לטעון, ואין זה טענת שמא אלא טענת ברי, אלא שמסתפק הקצה"ח כשהוא עצמו טוען שמא, שיש לומר שאינו נוטל, כמו בשטר כשטוען שמא, כמבואר בסימן נט סעיף א, או אפשר דחזקה דתוך זמנו עדיף משטר, דהא בשטר צריך שבועה ובתוך זמנו אינו צריך, ואפשר שאף הש"ך לא חלק על הסמ"ע אלא ביורשים, ועיי"ש מ"ש בצדדי הספק, וסיים שאם טוענים שניהם שמא לא גרע חזקה דאין אדם וכו' משטר ששניהם טוענים שמא, ונוטל המלוה בלא שבועה, דלא שייך כאן טעמא דברי ושמא ברי עדיף. ובנה"מ סק"א כתב בשם התומים דיורשים דלא הו"ל למידע אמרינן חזקה אפילו בשמא ושמא, אבל במלוה עצמו שטוען שמא, איתרע חזקה דאין אדם פורע, רק אם גם הנתבע טוען שמא לא איתרע החזקה, והנה"מ כתב דבשמא ושמא לא אמרינן חזקה אפילו בחזקת הגוף, וכ"ש בחזקה דאין אדם פורע דהוי חזקה בינונית דלא מהני בטענת שמא, והא דבמלוה בשטר מהני בשמא ושמא כמבואר בסימן נט סעיף א, שאני התם דלא ריע טענתיה דמלוה כל כך משום דסמך אשטר, ולכן אינו זוכר, ועיי' שער משפט ובנחל יצחק.

²³ , ובד"ג כלל לט סימן יג כתב בשם שו"ת שו"מ שמסתפק בשטר שאי אפשר לקיימו אם נאמן לומר שפרע תוך זמנו במיגו דמוזיף, ולא הכריע בזה. בכנה"ג סימן עח מדייק מדברי הרשב"א שאם הלוה לו בפני עדים ובקנין, אם אינו מוציא שטר נאמן לומר פרעתי אפילו תוך זמנו, והסביר בכנה"ג בטעמו דהרשב"א לשיטתו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כשם שאינו²⁴ נאמן תוך זמנו לומר פרעתי ה"ה שאינו נאמן לומר מחלת לי החוב²⁵.

דף ה:

ז. והלכתא בר"ל ואפילו מיתמי

הקובע זמן²⁶ לפרעון הלואה ותבעו תוך הזמן, גובה אפילו מיתומים קטנים שמת אביהם תוך הזמן.

ח. הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה

שהמלוה בעדים וקנין אינו יכול למחות מלכתוב שטר, ומסתמא נכתב שטר, וכיון שאינו מוציא ריע מענתיה ובמלה חזקה דאין אדם פורע תוך זמנו, וסיים שלפי מ"ש שאם אין בדעת המלוה לכתוב שטר מודה הרישב"א שאין כותבין, נמצא שגם בקנין אינו נאמן לומר פרעתי אפילו לאחר זמנו, וכ"ש תוך זמנו. עוד כתב בכנה"ג בשם הרשד"ם שמסתפק כשעבר הזמן והסכים להאריך הזמן, אם חשיב בתוך הזמן לענין זה, והכנה"ג פשיטא ליה דחשיב בתוך זמנו, ועיי"ש עוד כמה פרטים בדין תוך זמנו. בפת"ש סק"א כתב בשם שו"ת רעק"א שמסתפק בתרי ותרי שכת אחת אומרת שפרעו תוך זמנו וכת אחת אומרת שלא פרעו, אם אמרינן חזקה אין אדם פורע, דאפשר דלא שייך כאן לומר אוקי תרי להדי תרי ואוקמא אחזקה שלא פרעו, דחזקה זו אינה אלא כאנן סהדי, ולא עדיף מאילו באו עוד שני עדים שלא פרע שאינו מועיל משום דתרי כמאה, וסיים בצ"ע לדינא, והביא גם בשם שו"ת הת"ס חו"מ סימן סז בדין נתן לו נאמנות סתם ובאו עדים שפרעו תוך זמנו, ודעת השואל עפ"י דברי הסמ"ע בסימן עא סק"ד דנאמנות הוי כבי תרי, וא"כ הו"ל תרי ותרי, ואם הוא תוך זמנו יש גם חזקה דאין אדם פורע, והתת"ס כתב דחזקה זו אינו מוסף אלא כתרי ותרי כמאה, ועיי" אמרי בינה דיני סימן טו שדן באריכות בדברי האחרונים בשיבה של חזקה זו, ולמה עדיף חזקה מרובא שאין הולכין במזון אחר הרוב. בפת"ש סימן עח סק"ב הביא מהלוקת האחרונים כשמוען הלוח שפרע לו תוך זמנו מעט מעט כדי שלא יהא צריך לפרוע סכום גדול בבת אחת, אם בכה"ג אמרינן אין אדם פורע וכו', דאפשר דכיון שהוא מובת הלוח אין כאן חזקה, עיי"ן שם. ויש לעיין באדם שמוחזק ורגיל לפרוע תוך זמנו, אם אמרינן ביה חזקה זו. ובנה"מ שם סק"ד דן כשקבע זמן לתשלומים בכל שבוע כך וכך, אם אמרינן בזה חזקה אין אדם פורע, והעלה דכיון שכל תשלום יש לו זמן קבוע, ה"ז תוך זמנו ואמרינן חזקה.

בד"ג כלל לט סימן ז הביא בשם הפני משה שאם טוען שפרע הכל תוך הזמן משום שהמלוה מחל לו מקצת החוב בשביל הקדמת הפרעון, לא אמרינן בזה חזקה אין אדם פורע וכו', והד"ג תמה דא"כ בכל מענת פרעתי תוך הזמן יהא נאמן במיגו שהיה יכול לומר שמחל לו קצת, וצ"ע. עוד כתב שם בסימן יט בשם שו"ת ישועות יעקב בשם המהרי"ט שאם הלוח נותן עבור ההלואה דבר מועט בכל חודש לצדקה, עביד איניש דפרע תוך זמנו, משום שמרויח ע"י הפרעון. עוד כתב בד"ג שם סימן יב בשטר שכתוב שזמן הפרעון הוא לא יאוחר מיום פלוני, אם חשיב תוך הזמן, והביא בשם שו"ת שו"מ שהעלה דחשיב בתוך זמנו.

²⁴ רמ"א שם

²⁵ מחילה מענה גרועה היא ואינו נאמן אלא במקום מיגו דפרעתי, וכיון שאינו נאמן בפרעתי אינו נאמן במחילה

²⁶ שו"ע ונו"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כבר התבאר במסכת כתובות דף פז. ובגיטין דף לג. שהבא²⁷ ליפרע חוב מנכסי יתומים אפילו גדולים²⁸ שנפללו להם בירושה, במקום בו יכול להפרע, צריך לישבע²⁹ שלא פרעוהו³⁰.

ט. תבעו לאחר זמן ואמר לו פרעתיד בתוך זמני מהו מי אמרינן במקום חזקה אמרינן מה לי לשקר

תבעו אחר³¹ זמנו וטוען שפרע תוך זמנו נאמן במינו שפרע לאחר זמנו³², ונשבע הלוח היסת ונפטר.

תבעו ביום שנקבע לפרעון, ואמר הלוח פרעתיד היום³³, אם הוא מלוח ע"פ נאמן בשבועת היסת ונפטר, דעביד איניש דפרע ביום שנשלם זמנו³⁴, ויש

²⁷ שו"ע ונו"כ הו"מ קח ג, יז

²⁸ בני דרכים אלו אם מת הלוח בתוך זמנו או שהודה בשעת מיתה או שמת בשמתא, שם גובין מהן אף בלא שבועה. סמ"ע נב

²⁹ והסמ"ע (סקמ"ו) נתן טעם דהואיל ואילו היה חי והיה טוען השבע לי היה צריך שבועה א"כ במותו טענינן כן ליורשים. אך בתוס' שבועות דף מ"א (ע"א) ד"ה וכי מה וכו' משמע דלא משום זה דהא בנאמנות סתם מ"מ צריך לישבע, אלא דתקנה בפני עצמה היא. אורים שם יא

³⁰ אף שמצא הבעל חוב ביד הלוח אחר מיתתו אותן מטלמלין שנתן ללוח, מ"מ אינו גובה בלא שבועה, כ"כ הראב"ד ור' יונה. סמ"ע שם טו

³¹ שו"ע ונו"כ עה ה

³² וכתב הש"ך ס"ק יט שהוא בעיא דלא איפשיטא בגמרא אי אמרינן מינו במקום חזקה, ולפי"ז אם תפס המלוה לא מפקינן מיניה, אפילו תפס בעדים, ועיי"ש כמה חילוקים בזה, ועיי' בקצה"ח סק"ז.

³³ בשו"ע כתב שאם הוא מלוח בשטר דינו כמלוה בשטר שלא קבע לו זמן, וכתב הסמ"ע דה"ה כשקבע זמן ועבר הזמן, ובשניהם אם תובע הלוח שישבע צריך לישבע, ואם לא תבע נוטל בלא שבועה, ובב"י חילק גבי מלוה בשטר שאפילו לאחר זמנו נשבע ונוטל, וצ"ע.

³⁴ שו"ע ונו"כ עה ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אומרים³⁵ דהיינו דוקא כשתבעו בסוף היום, אבל קודם לכן אינו נאמן³⁶, ויש אומרים³⁷ דדוקא כשהוא עצמו טוען, אבל אין טוענים ליתומים שפרעו היום.

אין אומרים³⁸ חזקה³⁹ אין אדם פורע תוך זמנו אלא כשקובע זמן לפרעון ההלואה, אבל בסתם הלואה, אף על פי שאמרו סתם הלואה שלשים יום, נאמן לומר פרעתך תוך שלשים⁴⁰.

³⁵ שו"ע ונו"כ שם ד

³⁶ ביאר הסמ"ע דבסוף היום יש לו מינו דפרעתי בתחלת היום, אבל באמצע היום אין לו מינו כזה, שאין דרך לשכוח הפרעון בזמן קצר, והוי מינו דהעזה, וניחא ליה טפי לומר פרעתי תוך זמנו, ועי' בט"ז. והש"ך ס"ק לו הקשה דא"כ אפילו בסוף היום כשטוען פרעתיך תוך זמנו אינו נאמן, דהו"ל העזה לומר פרעתיך היום ושכח הפרעון של אותו היום, ואין לחלק בין מקצת היום לסוף היום לענין העזה, ועי"כ צ"ל דמ"ש הטור סוף היום הוא ג"כ לענין פרעון ואינו נאמן לומר פרעתיך היום אלא כשטוען כן בסוף היום, וכמו שסתם המחבר, וא"כ גם כשאמר בסוף היום פרעתיך תוך זמנו נאמן כמינו דפרעתיך היום, וכן משמע בבעה"ת, וצ"ל דהטור ובעה"ת חולקים על סברת התוס' וס"ל דאין חילוק בין פרעון ביומו לבין פרעון דסוף הזמן, דקודם סוף היום אפילו אמר פרעתיך היום אינו נאמן, ובסוף היום אפילו טוען פרעתיך תוך זמנו נאמן כמינו דפרעתי בתחלת היום, ומ"מ חולק הש"ך על המחבר דלפי דבריו עי"כ צ"ל דמ"ש הטור ובעה"ת תחלת היום הוא לאו דוקא, וא"כ מסתבר טפי לומר דסוף היום הוא לאו דוקא, ולא באו לאפוקי אלא כשטוען מיד בתחלת היום פרעתיך היום, דאז הוי כטוען שפרע תוך הזמן, ולענין מינו כתב הש"ך דמתחלת היום עד סוף כל היום הוי ספיקא דדינא, דלתוס' והרא"ש אינו נאמן ולהרמב"ן ובה"ת נאמן, והממעי"ה, ובנה"מ חידושים ס"ק יג סיכס דברי הפוסקים דלכו"ע כל היום יכול לומר פרעתיך עתה, לאפוקי כשתבעו ברגע שהאיר היום שאינו יכול לטעון פרעתיך עתה דהוי כתוך זמנו, ולאחר שהאיר היום אם טוען פרעתיך תוך זמנו נחלקו הפוסקים, כשתבעו בסוף היום ואומר שפרע תוך זמנו, לדעת הסמ"ע נאמן במינו דפרע לאחר שהאיר היום, ואף לדעת התוס' כן, שלדעת הש"ך אין ג"מ באותו יום בין תחלה לסוף והו"ל מינו דהעזה ולדעת התוס' אינו נאמן. ובס"ק יב כתב הנה"מ שבמינו דהעזה יכול המוחזק לומר קים לי, ובביאורים סק"ח כתב הנה"מ בשם התומים דאע"ג דבמזון אמרינן מינו דהעזה, הכא כיון דלא שכיחא שיפרע ביום זמנו לא אמרינן מינו דהעזה, ועי' קצה"ח סק"ה, ועי' בנה"ג.

³⁷ רמ"א שם, משום שאין טוענים ליתומים מילתא דלא שכיחא שיפרע ביום הפרעון, והש"ך ס"ק יז כתב שלדעת הפוסקים בסימן קח סעיף ד שטוענים ליתומים אף מילתא דלא שכיחא, ה"ה הכא טוענים להם, וסיים הש"ך לדינא דטוענים ליתומים כל דבר שאביהם היה יכול לטעון, ובנה"מ סק"ט כתב עפ"י דבריו בסימן סט ס"ק יא דהכא לכו"ע לא טענינן להו.

³⁸ שו"ע ונו"כ שם ה

³⁹ בסמ"ע ס"ק יט משמע דהעיקר תלוי בבקשת הלוח לקביעת הזמן, שגילה דעתו שצריך להמעות עד סוף הזמן, ולכן אמרינן חזקה אין אדם וכו', ובקצה"ח סק"ח כתב שאין זה עיקר הטעם, שהרי מצינו דמיקרי קביעת זמן אף על פי שלא גילה דעתו, כגון פדיון הבן ושכירות, אלא עיקר החזקה הוא מכת מנהג, שאין נוהגים לפרוע תוך זמנו ובסתם הלואה נוהגים לפרוע תוך ל', עוד כתב הקצה"ח דקביעת זמן לענין זה מהני גם אם קבעו הזמן שלא בשעת ההלואה.

⁴⁰ ועי' ש"ך ס"ק יט ובקצה"ח סק"ט בדין קביעת זמן עי"כ ב"ד אם אמרינן חזקה אין אדם פורע וכו', ועי' שער משפט סימן קח סק"א.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

